

A. ΚΕΙΜΕΝΟ **ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ, «Ο ΚΡΗΤΙΚΟΣ»**

2 [19].

Πιστέψετε π' ό,τι θα πω είν' ακριβή αλήθεια,
μά τες πολλές λαβωματιές που μόφαγαν τα στήθια,
μά τους συντρόφους πόπεσαν στην Κρήτη πολεμώντας,
μά την ψυχή που μ' έκαψε τον κόσμο απαρατώντας.
(Λάλησε, Σάλπιγγα, κι εγώ το σάβανο τινάζω,
και σχίζω δρόμο και τσ' αχνούς αναστημένους κράζω:
«Μην είδετε την ομορφιά που την Κοιλάδα αγιάζει;
Πέστε, να ιδείτε το καλό εσείς κι ό,τι σας μοιάζει.
Καπνός δε μένει από τη γη· νιος ουρανός εγίνη.
Σαν πρώτα εγώ την αγαπώ και θα κριθώ μ' αυτήνη»

5.

10.

3. [20].

Ακόμη εβάστουνε η βροντή
Κι η θάλασσα, που σκίρτησε σαν το χοχλό που βράζει,
ησύχασε και έγινε όλο ησυχία και πάστρα,
σαν περιβόλι ευώδησε κι εδέχτηκε όλα τ' άστρα·
κάτι κρυφό μυστήριο εστένεψε τη φύση
κάθε ομορφιά να στολιστεί και το θυμό ν' αφήσει.
Δεν είν' πνοή στον ουρανό, στη θάλασσα, φυσώντας
ούτε όσο κάνει στον ανθό η μέλισσα περνώντας,
όμως κοντά στην κορασιά, που μ' έσφιξε κι εχάρη,
εσειότουν τ' ολοστρόγγυλο και λαγαρό φεγγάρι·
και ξετυλίζει ογλήγορα κάτι που εκείθε βγαίνει,
κι ομπρός μου ιδού που βρέθηκε μία φεγγαροντυμένη.
Έτρεμε το δροσάτο φως στη θείκιά θωριά της,
στα μάτια της τα ολόμαυρα και στα χρυσά μαλλιά της

5.

10.

4 [21].

Εκοίταξε τ' αστέρια, κι εκείνα αναγαλλιάσαν,
και την αχτινοβόλησαν και δεν την εσκεπάσαν·
κι από το πέλαο, που πατεί χωρίς να το σουφρώνει,
κυπαρισσένιο ανάερα τ' ανάστημα σηκώνει,
κι ανεί τσ' αγκάλες μ' έρωτα και με ταπεινοσύνη,
κι έδειξε πάσαν ομορφιά και πάσαν καλοσύνη.
Τότε από φως μεσημερνό η νύχτα πλημμυρίζει,
κι η χτίσις έγινε ναός που ολούθε λαμπυρίζει.
Τέλος σ' εμέ που βρίσκομουν ομπρός της μες στα ρείθρα,
καταπώς στέκει στο Βοριά η πετροκαλαμήθρα,
όχι στην κόρη, αλλά σ' εμέ την κεφαλή της κλίνει·
την κοίταζα ο βαριόμοιρος, μ' εκοίταζε κι εκείνη.
Έλεγα πως την είχα ιδεί πολύν καιρόν οπίσω,
καν σε ναό ζωγραφιστή με θαυμασμό περίσσο,
κάνε την είχε ερωτικά ποιήσει ο λογισμός μου,
καν τ' όνειρο, όταν μ' έθρεφε το γάλα της μητρός μου·
ήτανε μνήμη παλαιή, γλυκειά κι αστοχισμένη,
που ομπρός μου τώρα μ' όλη της τη δύναμη προβαίνει.

5 [22].

...ίσως δε σώζεται στη γη ήχος που να του μοιάζει·
δεν είναι λόγια· ήχος λεπτός 45.
δεν ήθελε τον ξαναπεί ο αντίλαλος κοντά του.
Αν είν' δεν ήξερα κοντά, αν έρχονται από πέρα·
σαν του Μαΐου τες ευωδιές γιομίζουν τον αέρα,
γλυκύτατοι, ανεκδιήγητοι
μόλις είν' έτσι δυνατός ο Έρωτας και ο Χάρος, 50.

Μ' άδραχνεν όλη την ψυχή, και νά 'μπει δεν ημύρει
ο ουρανός κι η θάλασσα, κι η ακρογιαλιά, κι η κόρη·
με άδραχνε, και μ' έκανε συχνά ν' αναζητήσω
τη σάρκα μου να χωριστώ για να τον ακολουθήσω.
Έπαψε τέλος κι άδειασεν η φύσις κι η ψυχή μου, 55.
που εστέναξε κι εγιόμισεν οχ την καλή μου·
και τέλος φθάνω στο γιαλό την αρραβωνιασμένη,
την απιθώνω με χαρά, κι ήτανε πεθαμένη.

B. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. «Αυτό που κάνει εντύπωση στο Σολωμό, είναι η επιμονή του να χρησιμοποιεί εικόνες από τον κόσμο της φύσης και του σύμπαντος».

1) Να αιτιολογήσετε την παραπάνω άποψη, εντοπίζοντας τέτοιες εικόνες στα αποσπάσματα που σας δόθηκαν

2) Να τονίσετε τα ουσιαστικά και τα επίθετα που χρησιμοποιεί για να τις αποδώσει.

Μονάδες 15

B. Στον «Κρητικό» το μοτίβο της δοκιμασίας αποτελεί το διαρθρωτικό άξονα της δράσης. Σε ποια σημεία των αποσπασμάτων που σας δόθηκαν υπάρχει αυτό; Να το αιτιολογήσετε.

Μονάδες 20

Γ. Στο απόσπασμα 5.22, να δώσετε τα χαρακτηριστικά του μαγευτικού ήχου, επισημαίνοντας και τους εκφραστικούς τρόπους με τους οποίους δηλώνονται.

Μονάδες 20

Δ. Να αναλύσετε το περιεχόμενο των στίχων 4 – 10, του αποσπάματος 2.19

Μονάδες 25

E. Να επισημάνετε τα διακειμενικά στοιχεία που επιβεβαιώνουν τη νοηματική σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον «Φάουστ» του Γκαίτε και τον «Κρητικό» του Σολωμού. Η σύγκριση να γίνει με βάση το 4.21 απόσπασμα.

Γκαίτε, ΦΑΟΥΣΤ

Τό σύννεφο [...] σκορπιέται, λιώνει αγάλια αγάλια
καί στήν Άνατολή τραβά μακριά καί φεύγει·
μέ θαύμασμα τ' ακολουθάει η ματιά μου,
καθώς χιλιόμορφο σάν κύμα ταξιδεύει.
Θωρώ το καί τό μάτι μου, θαρρώ, δέ μέ γελά:
σ' ένα λιοπότιστο μαγνάδι μαγεμένο
γιγάντια μιά γυναίκα σάν θεά προβαίνει,
Όμοια σάν Ηρα, σάν τή Λήδα, σάν Ελένη.
Τό μεγαλείο της τά μάτια μου θαμπώνει.
Μά, τώρα, αλίμονο! άμορφη μόνο μάζα βλέπω,
Όπου γυαλίζει σαν παγόβουνο μακριά

καί καθρεφτίζει τις λαμπρές φευγάτες μέρες.
Κι όμως μένα μέ τυλίγει καταχνιά·
τώρα σιγά σιγά κι ανάλαφρα ψηλά ανεβαίνει·
μπάς καί είναι εικόνα ευτυχισμένη απ' τ'α παλιά,
πού απ' τ'α βάθη της καρδιάς προβαίνει πάλι;
Τό πρώτο της αγάπης ροδοχάραγμα,
κεινά τ'α μάτια, πού νά τ'α χαρώ δέν πρόφτασα
θαρρώ πώς βλέπω τώρα ν' ανοίγουν, να ξυπνούν,
νά λάμπουν σ'α ρουμπίνια, σ'α διαμάντια, σ'αν αστέρια!
'Αστράφτει χάρη μιας ψυχής πανώριας,
πού ακέρια στόν αιθέρα όλο ανεβαίνει
καί της ψυχής μου τόν ανθό κόβει καί παίρνει.

Μονάδες 20